

تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان

نویسنده:

دکتر مهرانگیز پیوسته گر
عضو هیات علمی گروه روانشناسی دانشگاه الزهرا

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه	: پیوسته‌گر، مهرانگیز، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان/نویسنده مهرانگیز پیوسته‌گر.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۸-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آزمون‌های شخصیت کودکان
موضوع	: Personality tests for children
موضوع	: کودکان -- روان‌شناسی
موضوع	: Child psychology
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶/۶۹۸BF ۸ت ۹۵پ/
رده بندی دیویی	: ۹۴/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۴۴۲۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان

نویسنده: دکتر مهرانگیز پیوسته گر

ویرایش: مریم تویسرکانی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۸-۸

قیمت ۲۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

مقدمه ۹

Error! Bookmark not defined.	اصول کلی مصاحبه تشخیصی
Error! Bookmark not defined.	الف-جمع آوری اطلاعات از منابع معتبر
Error! Bookmark not defined.	ب- اعمال شرایط محدود کننده
Error! Bookmark not defined.	ج-توجه به تعامل والدین و کودک
Error! Bookmark not defined.	د- ایجاد تعهد درمانی و شناختی در طول مصاحبه
Error! Bookmark not defined.	تشخیص مقاومت و موانع در ارزیابی
Error! Bookmark not defined.	طبقه بندی موانع مصاحبه
Error! Bookmark not defined.	مقاومت های کاذب
Error! Bookmark not defined.	مقاومت های واقعی
Error! Bookmark not defined.	موانع مربوط به هنگام مصاحبه
Error! Bookmark not defined.	موانع متوسط در مصاحبه
Error! Bookmark not defined.	موانع شدید در مصاحبه
Error! Bookmark not defined.	موانع موجود هنگام مصاحبه با خانواده ها
Error! Bookmark not defined.	تکنیک های مصاحبه با کودکان و نوجوانان
Error! Bookmark not defined.	الف- تکنیک های کلامی
Error! Bookmark not defined.	۱- رویارویی به عنوان یک تکنیک مقابله
Error! Bookmark not defined.	۲- فهرست کردن خوب ها و بدها
Error! Bookmark not defined.	۳- مصاحبه با استفاده از روش جابجایی
Error! Bookmark not defined.	۴- نقش معکوس
Error! Bookmark not defined.	۵- ایفای نقش
Error! Bookmark not defined.	۶- تکنیک دو صندلی
Error! Bookmark not defined.	ب-تکنیک های مصاحبه غیر کلامی
Error! Bookmark not defined.	۱- تکنیک های ترسیم
Error! Bookmark not defined.	۲- بازی و تکنیک های بازی
Error! Bookmark not defined.	شرایط خاص مورد توجه در ارزیابی
Error! Bookmark not defined.	الف-تعارض بین نسلی
Error! Bookmark not defined.	ب- مرگ در خانواده
Error! Bookmark not defined.	ج-بیماری در خانواده
Error! Bookmark not defined.	د- عوامل استرس زای اقتصادی

ه- اقلیت ها.....	Error! Bookmark not defined.
و- کودکان دور از خانه.....	Error! Bookmark not defined.
معرفی برخی ابزارهای ارزیابی و تشخیص اختلالات رفتاری و اضطرابی در کودکان و نوجوانان.....	Error! Bookmark not defined.
کاربرد آزمون ها.....	Error! Bookmark not defined.
اثرات آزمون ها.....	Error! Bookmark not defined.
اختلال سلوک.....	Error! Bookmark not defined.
اختلال کم‌توجهی - بیش‌فعالی.....	Error! Bookmark not defined.
پرسشنامه رفتاری راتر برای اختلالات رفتاری کودکان.....	Error! Bookmark not defined.
مقیاس درجه بندی کانرز.....	Error! Bookmark not defined.
ویژگی های روانسنجی.....	Error! Bookmark not defined.
پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی.....	Error! Bookmark not defined.
ارزیابی اختلالات رفتاری در کودکان عقب مانده خفیف پسر.....	Error! Bookmark not defined.
اختلالات یادگیری و ارزیابی آن.....	Error! Bookmark not defined.
انواع اختلالات یادگیری.....	Error! Bookmark not defined.
روش های تشخیص اختلالات یادگیری.....	Error! Bookmark not defined.
مصاحبه و مشاهده بالینی کودک.....	Error! Bookmark not defined.
مصاحبه با والدین.....	Error! Bookmark not defined.
آزمون های روانشناختی.....	Error! Bookmark not defined.
اختلالات نافذ رشد.....	Error! Bookmark not defined.
اوتیسم.....	Error! Bookmark not defined.
ارزیابی اوتیسم.....	Error! Bookmark not defined.
۱- چک لیست ارزیابی درخودماندگی در کودکان نوپا (CHAT).....	Error! Bookmark not defined.
۲- مقیاس اوتیسم بهر کودک.....	Error! Bookmark not defined.
اضطراب و ارزیابی آن.....	Error! Bookmark not defined.
مقیاس اضطراب کودکان اسپنس.....	Error! Bookmark not defined.
فرم آزمون اضطراب اسپنس.....	Error! Bookmark not defined.
افسردگی و ارزیابی آن.....	Error! Bookmark not defined.
ارزیابی رفتارهای اقدام به خودکشی.....	Error! Bookmark not defined.
پرسشنامه افسردگی کودکان ماریا کواس (CDI).....	Error! Bookmark not defined.
فرم پرسشنامه افسردگی کودکان ماریا کواس.....	Error! Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined.....ارزیابی غیر رسمی اضطراب ها و لجبازی های کودک.

Error! Bookmark not defined. الف. لجبازی ها و رفتارهای مقابله ای:

Error! Bookmark not defined. ب. پرخاشگری و نشانه های رایج آن

Error! Bookmark not defined. ج. برخی نشانه های رایج اضطراب عمومی

Error! Bookmark not defined. د. ترس ها و نگرانی ها

Error! Bookmark not defined. شایع ترین انواع ترس ها در سنین مختلف کودکان

Error! Bookmark not defined. آزمون های فرافکن سنجش شخصیت

Error! Bookmark not defined. (۱) آزمون ساکس و لوی

Error! Bookmark not defined. (۲) آزمون اندریافت کودکان (CAT)

Error! Bookmark not defined. (۳) آزمون خانه – درخت – آدم (HTP)

Error! Bookmark not defined. (۴) آزمون ناکامی روزنزیوگ برای کودکان

Error! Bookmark not defined. تشخیص و ارزیابی سوءاستفاده جنسی کودک

Error! Bookmark not defined. (۵) تست ترسیم خانواده

Error! Bookmark not defined. تست های عینی سنجش شخصیت

Error! Bookmark not defined. (۱) آزمون شخصیت سیاتل (ویژه کودکان در سن مدرسه)

Error! Bookmark not defined. (۲) خودپنداره کودکان

Error! Bookmark not defined. (۳) پرسشنامه شخصیتی آیسنگ فرم کودکان و نوجوانان (EPQ)

Error! Bookmark not defined. (۴) عزت نفس (پپ)

Error! Bookmark not defined. (۵) آزمون عزت نفس کوپر اسمیت

Error! Bookmark not defined. (۶) سنجش ناامیدی کودکان

Error! Bookmark not defined. (۷) سنجش احساس تنهایی

Error! Bookmark not defined. (۸) پرسشنامه (همدلی – بهر و تحلیل) کودکان

Error! Bookmark not defined. ارزیابی کودکان با کمبودهای حسی

Error! Bookmark not defined. اختلالات شنوایی

Error! Bookmark not defined. اختلالات بینایی

Error! Bookmark not defined. منابع

کتاب حاضر به توصیف مجموعه‌ای از تکنیک‌های ویژه تشخیصی و آزمون‌های تخصصی روانشناختی می‌پردازد، که جهت تشخیص مشکلات خاص در کودکان؛ نظیر بیش‌فعالی، مشکلات یادگیری، پرخاشگری، افسردگی و اضطراب استفاده می‌شوند. در دو دهه اخیر با عنایت به نظریه روان‌شناسان رشد و متخصصان تعلیم و تربیت، توجه به کودکان و اختلالات مربوط به آنها نقش پر رنگی به خود گرفته است. با توجه به اینکه مشکلات کودکان از نقائص جسمانی تا اختلالات رفتاری دایره وسیعی را در بر می‌گیرد، و نیز اذعان به این موضوع که همه کودکان از مراحل یکسان و پشت سرهمی تبعیت نمی‌کنند، در کتاب حاضر، تنها، پرکاربردترین ارزیابی‌های شخصیت مرور می‌شود. اگرچه آزمون‌هایی که در این کتاب توضیح داده می‌شوند، بطور قابل توجهی از لحاظ محتوی و الگوهای اجرا و نمره گذاری متفاوت هستند، اما همه‌ی آنها به این جهت طراحی شده‌اند که امکان درک رفتار کودک و نوجوان رادر موقعیت‌های مختلف روزمره امکان‌پذیر نمایند. آزمون‌ها از رفتار آزمودنی توصیفی ارائه می‌دهند که به ویژگی‌های کودک ربط داشته باشد. آزمون‌های گوناگون امروزی، بازتاب رویکردهای گوناگون در ارزیابی شخصیت هستند که در اوایل این قرن گسترش پیدا کرده‌اند.

آزمون‌های شخصیت^۱ اغلب، بسته به ساختار و نیز وضوح کار مورد نیاز برای آزمون شونده به انواع عینی^۲ و فرافکن^۳ دسته‌بندی می‌شوند. براساس این نوع طبقه‌بندی، به آزمون‌هایی که حاوی ساختار و وضوح بالا و عدم وجود ابهام هستند و بطور عینی نمره گذاری می‌شوند، آزمون‌های عینی گفته می‌شود. از سوی دیگر، آزمون‌های فرافکن، تست‌های بدون ساختار با گزینه‌های مبهم هستند. این آزمون‌ها آزمودنی را تشویق می‌کنند در پاسخ به محرکات مبهم، نیازها، نگرش‌ها و آرزوهای پنهان خود را بیرون بریزد. با وجود اینکه ثابت شده است که این تمایز برای اهداف طبقه‌بندی مفید و کاربردی است اما اختلاف نظرهایی هم در مورد ارزش این سیستم طبقه‌بندی وجود دارد. با این وجود، این طبقه‌بندی جهت ارجاع و دسته‌بندی بسیاری از تست‌های کاربردی شخصیت مفید است. از نظر تاریخی تست‌های فرافکن با فعالیتهای موری^۴ و دستیارانش بر روی آزمون اندریافت موضوع (TAT)^۵، و فعالیتهای رورشاخ^۶ بر روی تست لکه جوهر شروع شده و این فعالیت‌ها از تلاش‌های پیشگام در آزمون‌های فرافکن به حساب می‌آیند. چنین رویکردی در ارزیابی شخصیت، بیانگر تغییر جهتی از کارهای روشن و غیر مبهم آزمون‌های شخصیت به سمت فعالیت‌های بدون ساختار و کمتر واضح می‌باشد. طرفداران آزمون‌های فرافکن به ارزیابی‌های گسترده شخصیت علاقمند هستند. ارزیابی‌هایی که کلی‌تر (عمومی‌تر - جهانی‌تر) هستند، موضوعیت کمتری برای تمرین و حالت دفاعی دارند و در تشخیص وجوه منفی یا ناخودآگاه شخصیت، مستقیم‌تر و آشکارتر عمل می‌کنند. توجه نسبت به آزمون‌های شخصیت، از دهه‌های ۱۹۴۰ کم‌رنگ شد. تاکید محققان، بیشتر بر روی تغییر شکل دادن آنها با کاهش نقطه ضعف هایشان همراه بوده است. ابزارهای جدید، همگی واریانسی از آزمون‌های اولیه هستند و الگوهای ساختاری مشابهی در آنها بکار گرفته شده است.

^۱. personality test

^۲. Objective test

^۳. Subjective

^۴. Murray

^۵. Thematic Apperception Test

^۶. Rorschach

لازم به ذکر است که اجرا آزمون‌ها به تنهایی یک تشخیص معتبر را فراهم نمی‌کنند. گاهی لازم است که از شیوه‌های دیگری نظیر مصاحبه نیز استفاده شود بنابراین در این کتاب به اصول و تکنیک‌های مصاحبه با کودکان نیز پرداخته شده است.